

KAPITTEL 3

Eutopia – jammen det er så nært!

Nina Vestby

Kunstner

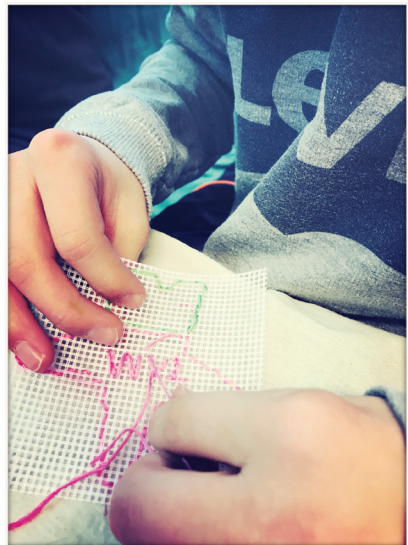
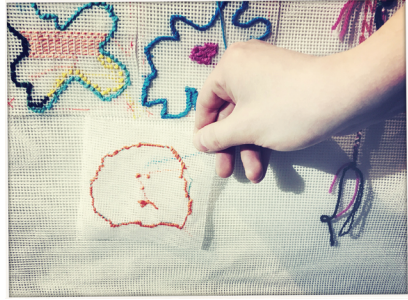

Sitering: Vestby, N. (2021). Eutopia – jammen det er så nært! I A. L. Hagen & B. Andersen (Red.), *Ung medvirkning: Kreativitet og konflikt i planlegging* (Kap. 3, s. 75–85). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.150.ch3>
Lisens: CC BY-NC-ND 4.0

Gjennom fem år og utallige broderi-workshops hvor det alltid blir kaos på slutten fordi det nesten aldri er nok tid. Overraskende mange barn og unge blir ut over den oppsatte tiden. Det er som om tiden stanser også for dem der de sitter tiltende over sine egne små ti ganger ti broderistrameier. Hvor de med nål og tråd syr sine egne historier. Deler historiene med oss i prosjektet og de andre unge. Så stillhet. Bare lyden av tråden som føres gjennom tekstil. En saks som i ny og ne klipper. En nål som detter på gulvet. Lyden av konsentrasjon. Så skoleklokka som ringer og alt blir kaos. Glade og begeistrede unge som plutselig er overalt. Hender, ransler, ørepropper og en kommentar: «dette var kult» eller «dette var gøy». Og svisj så er de borte og jeg står igjen alene med alle broderiene. Men ikke her en grå vinterdag i Arendal. Denne jenta, som akkurat har brodert sin egen splot, blir igjen med meg og sier som de andre kult og gøy uten å forsvinne ut døra, så jeg rekker og spørre: Hvorfor? Hun svarer med begeistring: «Jammen det er så nært!»

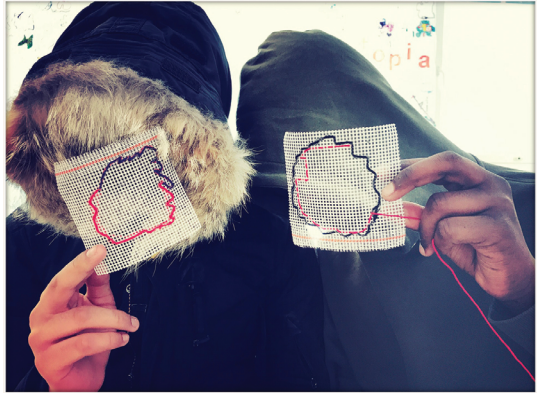
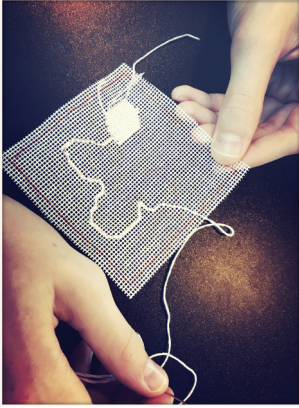
Broderi kan ha den egenskapen at den byr på et sted og rom hvor det går sakte. Ordtaket «hastverk er lastverk» gir mening når en skal sy. Tråden kan ikke være for lang, og syingen må gå i passe tempo, om ikke blir det knute på tråden. Det kan nesten virke som om det er broderiet, nålen og tråden som selv som bestemmer tempoet på handlingen, ikke personen som utfører den. Petra Kupper trekker frem et fenomen fra motebildet rundt 1840 hvor folk gikk tur med en skilpadde i stedet for hund, i Shannon Jacksons *Social Works: Performing Art, Supporting Publics* (2011). Og noen ganger tenker jeg det samme skjer med ungdommene, det er ikke de som bestemmer farten, men broderiet. Det er broderiet som har kommandoen. «Meanwhile, the pace of the turtle slows the walker down; the flâneur does not so much walk the animal as he is walked by the animal, a relation that requires a change of internal odometer [...] ‘dialogue of being in space’ is created by this change of pace» (Jackson, 2011, s. 5). Kan man tenke at de unge får en dialog og refleksjon med seg selv, hvor broderingen blir som å gå en tur med skilpadden?

Fahd og den lille naboenta

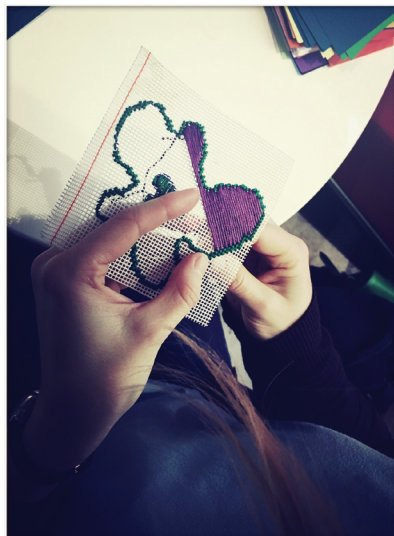
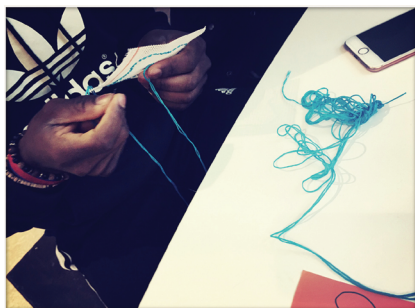
Fahd og Aziz på 14 år var med i UngHus-prosjektet gjennom et helt år. Som mange andre gutter var de hekta på fotball, og de kjempet for å beholde en ballbane i nærmiljøet. Men de hadde også en fin evne til å se ut over sine egne behov og inkludere de yngre barna. Som resultat av dette vil de bruke samme metode som vi har gjort med dem, og «hyrer» inn Sara og meg til å holde broderi-workshop for naboene sine, hvor vi også skal kartlegge hva de andre barna ønsker seg. På en langfredag i deilig sol er Sara og jeg omringet av unger og foreldre som tegner og broderer. Etter at gutta har servert sin egen matrett «Vaffbabb», en kreativ blanding av vaffel og kebab, som gikk rett hjem hos oss alle, kommer Fahd bort til bordet vårt hvor det er mange små hender som trenger hjelp. Han setter seg ned, og en liten jente kryper opp i fanget hans og de begynner å brodere sammen. Med tålmodighet hjelper han hennes små hender med å tre nåla og sy igjennom hullene i strameien. Nå og da skiftet de tråd. Slik satt de lenge i stillhet disse to. Sting for sting.

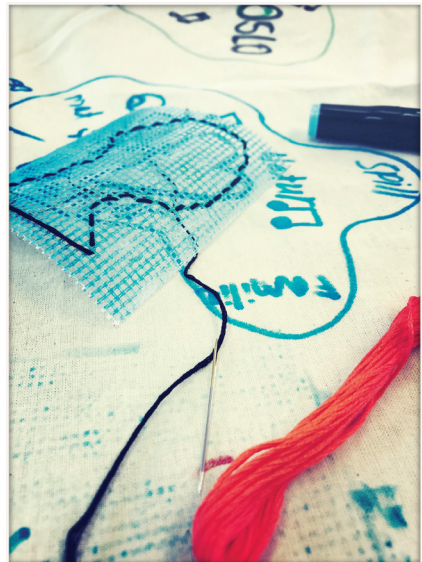
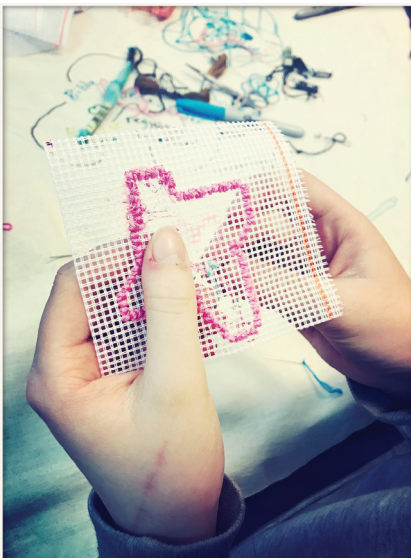

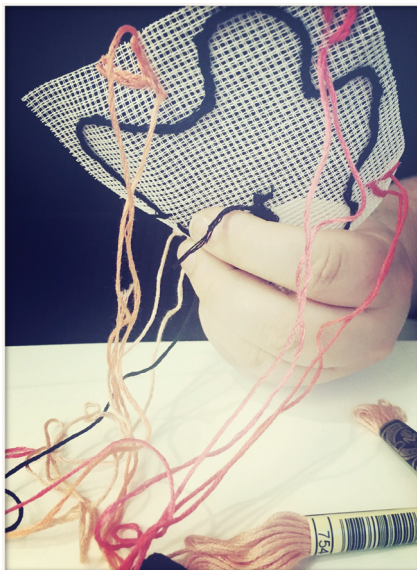

Den lange gutten som ville være usynlig

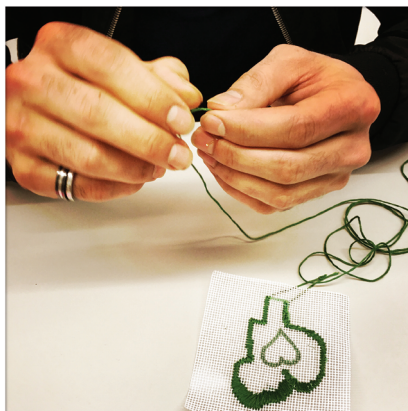
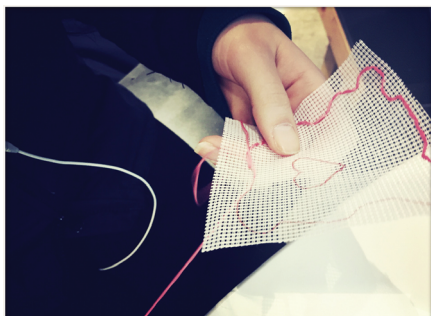
Et av de mest overraskende fenomenene som har tredd frem i disse prosjektene, er stillheten som senker seg når vi broderer. Jeg er i ferd med å avslutte en workshop for lokale ungdommer i Harlem, New York. Det har vært alt annet enn stille. Det er ikke ungdommene, men de andre voksne som filmer og høylytt intervjuer på kryss og tvers. Jeg måtte bare gi slipp på å lede an. Noe som også betydde at jeg ikke fikk snakket med alle ungdommene, som igjen handler om nærhet til de historiene de deler med hverandre og meg. Den nærheten til seg selv som de kan få gjennom det å brodere når kroppen og hendene kobles til ens eget narrativ. Akkurat idet jeg tror vi er ferdige og puster ut, roper en av damene i bråket at to stykker må si noe fint til «Miss Nina» og peker ut en jente og den lengste gutten. Gutten hadde jeg ikke snakket med, men han virket litt sjenert og uinteressert, og det er helt greit. Han kommer bort og hvisker fort og vennlig «tusen takk for at du har lært meg å sy». Jeg blir overrasket og glad. Både han og jeg tror vi er ferdige, men nei da, da roper dama at de andre må være stille, så må de to stå skolerett foran meg og si det høyt så ALLE hører det. Jeg kjenner igjen den følelsen når du bare vil at gulvet skal åpne seg og du bare kan forsvinne. Denne lange gutten ser fortvila på meg, jeg hvisker, bare si det du sa høyt og lat som det bare er oss to. Takket være noen korssting har vi to i noen få sekunder et stille, mellommenneskelig fellesskap i alt skrålet.

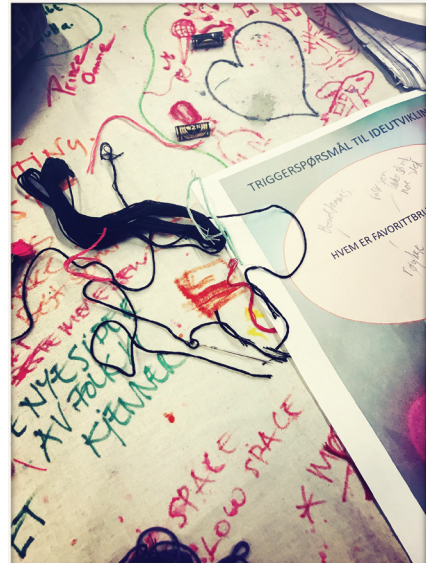
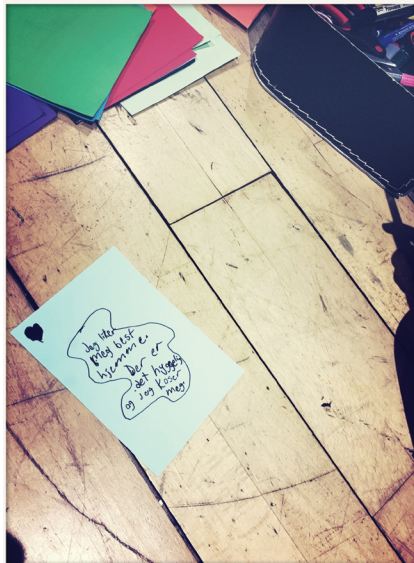
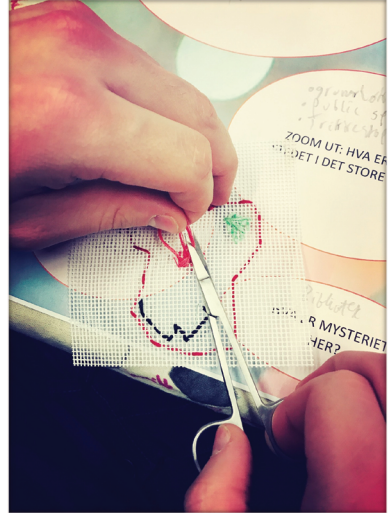
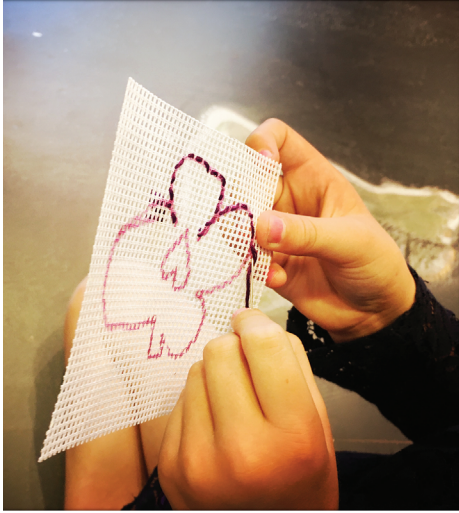

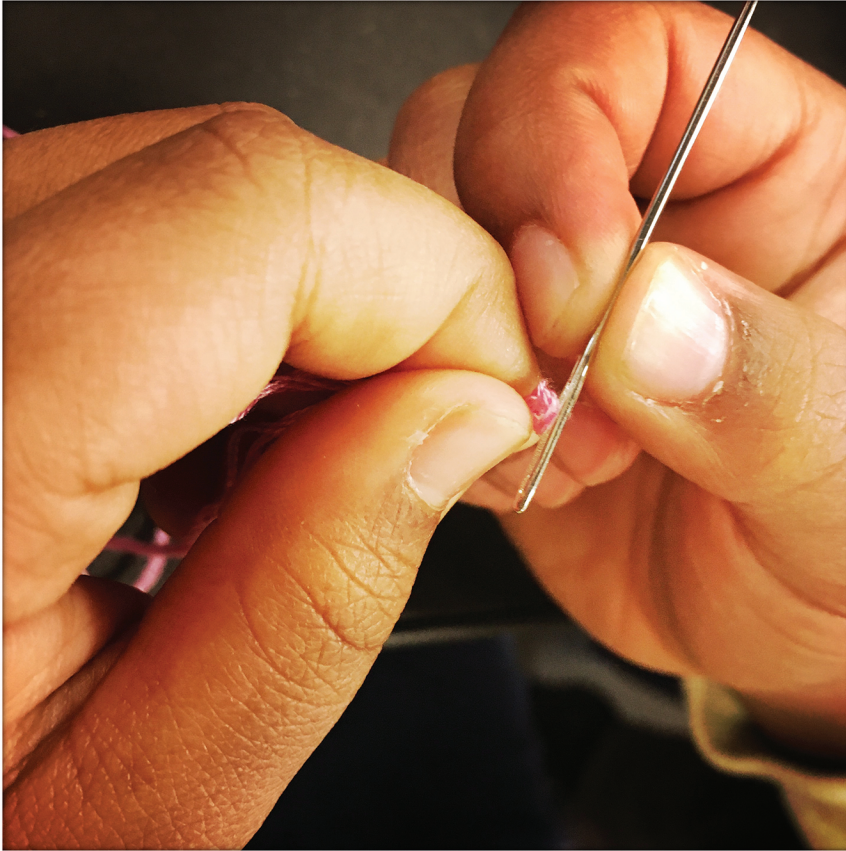

EUTOPIA – Social Embroidery Community (SEC) er et nomadisk broderi-prosjekt hvor hver enkelt deltaker broderer sin egen splot, som så blir satt sammen med de andres i et større verk. SEC har som formål å utføre kunstneriske prosjekter i og med lokalsamfunn. Gjennom nål og tråd skaper vi et ytringsrom for grunnleggende verdier som mangfold, likeverd og demokrati. Eutopia er gresk og betyr «det gode stedet», i motsetning til den mer kjente betegnelsen utopia, «det perfekte stedet».

Se også:

Vestby, N. (2015). «I crossed the line». *InFormation. Nordic Journal of Art and Research*, 4(2), 1-22. <https://journals.oslomet.no/index.php/information/article/view/1546>

Vestby, N. (2020). Eutopia - where the heart matters. I K. Bergaust, R. Smite & D. Silina (Red.), *Oslofjord ecologies. Artistic research on environmental and social sustainability. Acoustic Space*, 18(3), 107-120.

Alle foto: Nina Vestby, ingen gjenbruk uten avtale med fotografen.

